

Μια πονεμένη Ιστορία

του Στέλιου Παπαντωνίου

Από τα μικράτα μας μάθαμε να σεβόμαστε τον ελληνικό πολιτισμό, γιατί είμαστε Έλληνες και διδαχθήκαμε τον ηρωισμό, την αξιοπρέπεια, την ελευθερία και τη θυσία γι' αυτήν από την ελληνική ιστορία. Ποτέ δεν εκτιμήσαμε τα χρήματα, έχοντας πάντα κατά νουν το «ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα αλλά περί αρετής». Το να δώσει κανείς γην και ύδωρ στον εχθρό το θεωρούσαμε και το θεωρούμε προδοσία της πατρίδας, όσο κι αν άλλαξαν τα πράγματα κι όσο κι αν γίνεται μερικές φορές προσπάθεια να παρουσιαστούν διαφορετικά οι καταστάσεις.

Ο πόθος των Ελλήνων της Κύπρου για την ένωση με την Ελλάδα είναι συυφασμένος με τους αγώνες του σκλαβωμένου ελληνισμού για απελευθέρωση από την Οθωμανική αυτοκρατορία, με τις προσπάθειες του Ρήγα Φεραίου, της Φιλικής, με το αίμα των επισκόπων και προκρίτων της 9^{ης} Ιουλίου του 1821. Ταυτόχρονα όμως κι οι βλέψεις της μακρινής Αγγλίας για το νησί, αρχικά νοσηρές για μερικούς, αργότερα όμως κερδοφόρες, λόγω γειννίασης με τους δρόμους για τις Ινδίες, ιδιαίτερα μετά τον Ρωσοτουρκικό πόλεμο, τις συνθήκες Αγίου Στεφάνου και τη λεγόμενη Συνθήκη της Κύπρου (1878), με την οποία μας αγόρασε η Αγγλία από την Τουρκία. Η πώληση του νησιού μπορεί να παρομοιαστεί με πώληση φέουδου ή τοιφλικιού. Μαζί με τη γη πουλιούνται κι οι εργάτες, οι κάτοικοι του τοιφλικιού, το εργατικό δυναμικό, οι Έλληνες της Κύπρου εν προκειμένω.

Σε γενικές γραμμές, η δέση της Κύπρου ήταν τέτοια ώστε πάντα οι μεγάλοι να την εποφθαλιούν και οι μικροί νησιώτες, χωρίς σχεδιασμούς στρατηγικούς ή γνώσεις για τα συμβαίνοντα στον κόσμο, να βρίσκονται προ εκπλήξεων, αφού ο ένας κυρίαρχος διαδεχόταν τον άλλο, χωρίς να τους ρωτήσει κανείς ούτε αυτούς ούτε την Ελλάδα, που έβγαινε από τον αγώνα της για ελευθερία μετά το 1828 ματωμένη, αδύναμη και μετά βίας αυτοκυβερνημένη.

Ο πόθος για την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα πέρασε από συμπληγάδες, από αγχόνες και θυσίες ηρώων στον Μαχαιρά, στο Δίκωμο και στο Λιοπέτρι, οδηγήθηκε στις συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου και στη δημιουργία της Κυπριακής Δημοκρατίας, με πάντα στην καρδιά μιαν έγνοια, πως οι πόθοι αυτού του λαού ποτέ δεν θα πραγματοποιηθούν ή ποτέ δεν θα ζήσουμε κι εμείς στον ξέγνοιαστο παράδεισο όσων δεν γειτονεύουν με την Τουρκία, όσων δεν ακούν καθημερινά το χότζα, όσων δεν σκέφτονται πώς θα ξημερώσει η αυριανή μέρα, και μπορούν να σχεδιάσουν τις εκδρομές, τα ταξίδια, την καλοπέραση, να απολαύσουν την ελευθερία τους. Παρακολουθούμε καμιά φορά συναυλίες σε πολυσύχναστα μέρη σε πόλεις του εξωτερικού, βλέπουμε την ξεγνοιασιά στα πρόσωπα και στη συμπεριφορά των άλλων και καταλαβαίνουμε σε ποια κόλαση ζούμε συγκρίνοντας. Πάντα βέβαια υπάρχουν και χειρότερα, αλλά η ζωή κι η λογική του καθενός ζητά να βελτιώνει τη ζωή του κι όχι να την καταστρέφει ή

να αποδέχεται στωικά τα βάσανα, απλώς υπομένοντας και μουρμουρίζοντας «υπάρχουν και χειρότερα».

Ο Θουκυδίδης είπε τον ύψιστο λόγο για την ευτυχία, πως είναι η ελευθερία: «Το εύδαιμον το ελεύθερον, το δε ελεύθερον το εύψυχον.» Τούτο σημαίνει πως ευτυχισμένος είναι ο ελεύθερος και ελεύθερος είναι αυτός που έχει ψυχική δύναμη. Η ευψυχία φαίνεται στους αγώνες του ανθρώπου για δημιουργία, στον αγώνα της πνευματικής ανόδου, της δημιουργίας έργων τέχνης, των πράξεων φιλαλληλίας, αλληλεγγύης, πολιτικής απελευθέρωσης προπάντων, έξω από στρατούς κατοχής και καταπίεση.

Στηριζόμενη σ' αυτό τον πόθο του καθενός για ελευθερία, η παγκόσμια κοινότητα, είτε ως ΟΗΕ είτε ως Ευρωπαϊκή Ένωση, κατοχύρωσε τα ανθρώπινα δικαιώματα και καθόρισε παγκόσμια αναγνωρισμένους νόμους, για να μπορεί να υπάρξει παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια, άσχετα από το μέγεθος του κάθε κράτους.

Μετά το 1974, το πραξικόπημα και την εισβολή, η Κύπρος υφίσταται για σαράντα τόσα χρόνια τα πάνδεινα ακόμα και για τη λύση του προβλήματος. Η αγοραπωλησία φαίνεται να είναι ακόμα τρόπος διευθέτησης διαφορών, ιδίως στο κυπριακό, αφού συνεχώς ακούμε για λογαριασμούς, πόσο θα κοστίσει η λύση, πόσα θα πληρώσει ποιος, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ούτε ο πόθος των ανθρώπων, ούτε η παγκόσμια νομοθεσία, ούτε τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αγοραπωλησίες λαών και χωρών συνέβαιναν τον προπροηγούμενο αιώνα. Ύστερα από δυο παγκόσμιους πολέμους κι ύστερα από τόση πρόοδο στην τεχνολογία και στις απαιτήσεις των ανθρώπων για κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους είναι αναχρονιστικό και απάνθρωπο να γίνεται λόγος για ξεπούλημα της γης μας, της Ιστορίας και του πολιτισμού μας.

Για να αποκτηθεί η ελευθερία χρειάζεται την ευψυχία, την αγωνιστικότητα και το υψηλό φρόνημα. Όσοι το έχουν κερδίζουν. Όσοι το έχουν εγκαταλείψει, ζυγόν δουλείας έχουν και θα έχουν. Διότι ποιούνται τον αγώνα περί χρημάτων.

Το παρόν τεύχος έχει επιχορηγηθεί από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Η επιχορήγηση δεν σημαίνει την αποδοχή του περιεχομένου ή των απόψεων που εκφράζονται από την συντακτική επιτροπή από πλευράς του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.